

Chapter 9 - Orí Kẹ̀sàńán | MY WORK PLACE

OBJECTIVES:

In this chapter you will learn:

- How to describe different types of professions
- How to use future tense
- How to negate a sentence using 'kò tí ỳ'
- How to identify types of professions

Àwọ̀n ọ̀rọ̀ (Vocabulary)

Nouns	
adájọ̀	<i>judge</i>
àgbẹ̀	<i>farmer</i>
agbejọ̀rò	<i>lawyer</i>
akọ̀pẹ̀	<i>palm tree tapper</i>
alágbẹ̀dẹ̀	<i>blacksmith/goldsmith</i>
alápatà	<i>butcher</i>
aláró	<i>tie-dyer</i>
akòwé	<i>secretary</i>
alájàpá	<i>person who travels with goods in a truck</i>
àṣeyọ̀rí	<i>success</i>
awakò	<i>driver</i>
babaláwo	<i>Ifa priest/diviner</i>
darán-daràn	<i>shepherd</i>
dókítà	<i>doctor</i>
ẹ̀lẹ̀ràn	<i>meat seller</i>
gẹ̀ńdẹ̀	<i>adult</i>
ìránṣọ̀	<i>sewing</i>
ìyàtọ̀	<i>difference</i>
jagunjagun/ajagun	<i>warrior/soldier</i>
méjéèjì	<i>both</i>
mẹ̀kánfíkì	<i>mechanic</i>
nọ̀ṣì	<i>nurse</i>
oko	<i>farm</i>
olùkọ̀	<i>teacher</i>
onídírí	<i>hair braider</i>
oníṣòwò	<i>trader</i>
oníròyìn	<i>newscaster, journalist</i>
oníwóróbo	<i>petty trader</i>

ọ̀dẹ̀	<i>hunter</i>
ọ̀lọ̀pàá	<i>police officer</i>
ọ̀rẹ̀	<i>friend</i>
pejapeja	<i>fisherman</i>
sáyẹ̀hì	<i>science</i>

Noun Phrases

àtẹ̀ títà	<i>display of goods for sale</i>
àwọ̀n tí wọ̀n ní iṣẹ̀ lẹ̀wọ̀	<i>those who are working</i>
àwọ̀n tí wọ̀n kàwé	<i>the educated</i>
dókítà ẹ̀sẹ̀	<i>podiatrist</i>
dókítà eyín	<i>dentist</i>
dókítà olùtọ̀jú obìnrin	<i>gynecologist</i>
dókítà ọ̀mọ̀dẹ̀	<i>pediatrician</i>
igbó kìjìkìjì	<i>thick forest</i>
Ilé-ìwé olùkọ̀ni àgbà	<i>College of Education</i>
Ilé-ìwé gbogbo-ń-ṣe	<i>Polytechnic</i>
Ilé-ìwé mẹ̀wàá	<i>secondary school</i>
ìlú nílá	<i>city/big town</i>
iṣẹ̀ àbáláyé	<i>traditional profession</i>
Iṣẹ̀ aṣerunlọ́ge	<i>hair dresser</i>
Ìwé àṣẹ̀ iṣegùn ọ̀yìn bó	<i>Western medical certification</i>
ìwé kíkà	<i>studies</i>
kàrà-kátà	<i>buying and selling/petty trading</i>
ohun tí ó wúlò	<i>something that is useful</i>
oògùn iṣẹ̀	<i>remedy for poverty</i>
òwe Yorùbá	<i>Yorùbá proverb</i>
ọ̀jà etílẹ̀	<i>town market</i>
ọ̀jà eréko	<i>village market</i>
ọ̀jọ̀ iwájú	<i>(in)the future</i>
ọ̀mọ̀ kékeré	<i>a child</i>

oníwé ìròyìn	<i>journalist/newspaper columnist</i>
ọ̀nà oríṣíríṣi	<i>different ways</i>
yunifásítì	<i>university</i>
Yunifásítì ìmò ẹ̀rọ	<i>University of Technology</i>
Yunifásítì ẹ̀kọ̀ àgbè	<i>University of Agriculture</i>

Verbs

di/da	<i>to become</i>
gbà	<i>take</i>
gbayì	<i>honored/valued</i>
gbòdò	<i>must</i>
yàn	<i>to choose</i>

Verb Phrases

bá fẹ́	<i>like to</i>
dẹ̀gbé	<i>to hunt</i>
foju sí	<i>to observe</i>
gba ìwúre	<i>prayer for success</i>
gba ọ̀dún púpọ̀	<i>take several years</i>
gbé ìgbésẹ̀	<i>take up the responsibility</i>
jẹ́ kí	<i>to allow/let</i>
kò burú	<i>that's fine</i>
kò kí ń sáábà	<i>it's not always</i>
kò tí ì di géńdẹ̀	<i>has not become an adult</i>
kọ̀ ọ̀sẹ̀	<i>to learn a trade</i>
máa ń di ipò pàtàkì mú	<i>to hold important positions</i>
máa ń pẹ̀ láti gbà	<i>to take a long time to obtain</i>
múra	<i>hasten to</i>
parí	<i>to complete/to end</i>
pàtẹ̀ irè oko	<i>to display farm products</i>
rẹ̀ni (rí ẹ̀ni)	<i>to find or see someone</i>
rọ̀ irin	<i>to melt metals</i>

ṣe àyẹ̀wo	<i>to take a look at</i>
sọ àkọ̀sẹ̀jáyé ọ̀mọ	<i>predict a child's future</i>
tẹ̀lé	<i>to follow</i>
wọ̀ pọ̀	<i>common</i>
yàn láàyò	<i>to favor by choice</i>

Adjectives

bíí	<i>like</i>
léwu púpọ̀	<i>to be very dangerous</i>
yíí	<i>this</i>

Adverbs

gan-an ni	<i>very much /a lot</i>
nígbà mìíràn	<i>sometimes</i>

Prepositional phrases

fún ìdàgbàsókè ìlú	<i>for the progress of the city/town/community</i>
jìnnà sí	<i>far from</i>
nípa ìgbésí ayé	<i>about life</i>
ní àwùjọ	<i>in the community</i>
ní ọ̀de-òní	<i>today</i>
súnmọ̀ abà	<i>near the hut</i>

Other Expressions

tí ó yẹ	<i>that is required (of them)</i>
---------	-----------------------------------

Lesson 1 - Èkọ́ Kìlíní: Verbs for professions

The following verbs are used for asking questions or talking about professions: jẹ́, dī/dà

For example:

Kí ni ìwọ́ fẹ́ dà? *What do you want to become?*

However, when you respond to the question, you use the verb 'dī'.

For example:

Èmi fẹ́ di dókítà àrùn ọ̀pọ̀.

The low tone in 'dī' is dropped, becoming a mid tone when the verb is used in a sentence.

For example:

Bàbáa Jídé jẹ́ agbẹ̀jórò, şùgbọ̀n Délé fẹ́ di ẹnjínfà lẹ̀yìn èkọ́ọ̀ rẹ̀

Jídé's father is an attorney, but Délé wants to be an engineer following his studies

Ìşẹ́ Şíşẹ́ 1

Ó kàń ẹ. Şọ́ fún wa nńkan tí àwọ̀n ọ̀bíl rẹ́ jẹ́, àti nńkan tí ìwọ́ náá fẹ́ẹ́ dà.

It's now your turn. Tell us about your parents' professions and what you want to become.

Ìşọ̀rọ̀ngbẹ̀sì (Dialogue)

Marcus ní şọ́ fún Felicia ohun tí ó fẹ́ dà nígbà tí ó bá parí èkọ́ọ̀ rẹ̀.

Marcus is telling Felicia what he wants to become when he completes his education

Marcus: Bàwo ni, Felicia?

Felicia: Háà! Marcus, dáadáa ni.

Marcus: Kí ní o wá ẹ̀se ní láàbù?

Felicia: Mo wá ẹ̀se àyẹ̀wò sámpùlù ni.

Marcus: Hà! Hà! Ẹ̀kọ́ nípa sáyẹ̀nsì ni iwọ́ náà n kọ́ ni?

Felicia: Bẹ̀ẹ̀ni. Mo n kọ́ nípa sáyẹ̀nsì. Bàólọ̀jì ni ẹ̀kọ́ mi dálé lórí nítorí pé mà á fẹ́ di dókítà nígbà tí mo bá parí ẹ̀kọ́ mi.

Marcus: Ó dára bẹ̀ẹ̀. Abájọ́ tí o fi tẹ̀ra mọ́şẹ̀. Á á dára o!

Felicia: Oo. O ẹ̀sẹ̀ o Marcus. Kí ni ẹ̀kọ́ tírẹ̀ dálé lórí ?

Marcus: Mo kan n ẹ̀sẹ̀ kan tí ó jomọ́ sáyẹ̀nsì ni. Ẹ̀kọ́ nípa ìmò-ẹ̀rọ́ ni ẹ̀kọ́ mi dálé lórí. Mo fẹ̀ràn ìmò-ẹ̀rọ́ gan-an ni nítorí pé mà á fẹ́ di ẹ̀njíníà nígbà tí mo bá parí ẹ̀kọ́ mi.

Felicia: Işẹ̀ ẹ̀njíníà náà dára púpọ́, şùgbọ́n n kò lè ẹ̀sẹ̀ é, nítorí pé mo fẹ̀ràn işẹ̀ dókítà gan-an ni.

Marcus: Kò burú. A jẹ́ wípé níwòyí ọ̀dún márùnún, màá ti di ẹ̀njíníà. Ìwọ́ náà á ti di dókítà. Ó dàbò o.

Felicia: Ó dàbò o, ẹ̀njíníà Marcus!!!

Işẹ̀ Şíşẹ̀ 2

Dáhùn àwọn ìbẹ̀rẹ̀ wònyí.

Answer the following questions.

1. Ta ni Felicia àti Marcus?
2. Kí ni Marcus wá ẹ̀se ní láàbù?
3. Kí ni Felicia fẹ́ dà?
4. Kí ni Marcus fẹ́ dà?
5. Kí ló dé tí àwọn méjèjì fi fẹ́ di nńkan tí wọn fẹ́ dà?

Lesson 2 - Èkọ́ Kẹ̀ta:

Negation: kò tí ì (*has not*) / kò ì tí ì (*has not yet*)

Emphatic pronouns do not change with kò tí ì (*has not*).

For example:

èmi kò tí ì	I have not
ìwọ kò tí ì	You (sg.) have not
òun kò tí ì	S/he has not

Regular pronouns + kò tí ì

Singular			Plural		
1 st pers.	n kò tí ì	<i>I have not (m/f)</i>	1 st pers.	a kò tí ì	<i>we have not (m/f)</i>
2 nd pers.	o kò tí ì	<i>you have not (m/f)</i>	2 nd pers.	ẹ kò tí ì	<i>you(pl.) have not (m/f)</i>
3 rd pers.	kò tí ì	<i>s/he has not</i>	3 rd pers.	wọ̀n kò tí ì	<i>they have not (m/f)</i>

Regular pronouns + kò ì tí ì

Regular pronouns do not change whatsoever with 'kò ì tí ì (*has not yet*).

For example:

Singular			Plural		
1 st pers.	n kò ì tí ì	<i>I have not yet (m/f)</i>	1 st pers.	a kò ì tí ì	<i>we have not yet (m/f)</i>
2 nd pers.	o kò ì tí ì	<i>you have not (m/f)</i>	2 nd pers.	ẹ kò ì tí ì	<i>you (pl.) have not yet(m/f)</i>
3 rd pers.	kò ì tí ì	<i>s/he has not yet</i>	3 rd pers.	wọ̀n kò ì tí ì	<i>they have not yet (m/f)</i>

Iṣẹ́ Ẹ́íṣe 1

Lo 'kò ì t́f ì' láti fi yí àwọn gbólóhùn wọ̀nyí sí òdì.

Use 'kò ì t́f ì' to negate the following sentences.

1. Olú ti jẹun. _____
2. Mo ti lọ sí ibẹ. _____
3. Ó ti sùn _____
4. Èmi ti wẹ. _____
5. Màmá Olú ti fọṣọ. _____

Iṣẹ́ Ẹ́íṣe 2

Tún àwọn gbólóhùn wọ̀nyí kọ ní èdè Yorùbá.

Translate the following into Yorùbá.

1. I have not yet started my homework assignment?
2. You have not yet finished your assignment.
3. She has not yet given birth.
4. We have not received our money.
5. You (pl.) have not found your bag?
6. They have not eaten their food.
7. It has not seen its shadow.
8. I have not gone there.
9. He has not yet finished reading the book.
10. I have not taken my exams.

Lesson 3 - Èkọ́ Kẹ́rin: Professions

Cultural Vignette: Iṣẹ́ Àbáláyé (*Traditional Professions*)

Ní ilẹ̀ẹ̀ Yorùbá, ọ̀nà oríṣíríṣi ni àwọn ènìyàn máa ń gbà láti mọ́ iṣẹ́ tí wọn bá fẹ́ yàn láàyò. Ìgbà mìíràn, àwọn ọ̀bí á lọ sí ilée babaláwo láti lọ ṣàyèwò. Babaláwo á sọ àkọ̀sẹ̀jayé ọmọ́ọ́ wọn fún wọn. Nínú àkọ̀sẹ̀jayé ni wọn á ti mọ́ iṣẹ́ tí ọmọ́ náà gbọ̀dọ́ ṣe.

Nígbà mìíràn, àwọn ọ̀bí máa ń jẹ́ kí ọmọ́ wọn jogún iṣẹ́ tí wọn bá ń ṣe. Bí àpẹ̀rẹ̀, àwọn àgbẹ́ máa ń jẹ́ kí àwọn ọmọ́ ọ̀kúnrin wọn tẹ̀lé wọn lọ sí oko tí tí wọn á fi di géńdẹ́. Tí ọmọ́ bá ti di géńdẹ́, bàbá ọmọ́ áá ya oko fún un. Oko yíyà ṣe pàtàkì nínú ìgbésí ayé ọmọ́ ọ̀kúnrin. Ìdí èyí ni wí pé, tí wọn bá ti ya oko fún ọmọ́, wọn ti fún ọmọ́ náà ní ohun tí ó nílò láti fi tójú ìyàwó àtí ẹ̀bí tírẹ̀. Ọ̀wẹ̀ Yorùbá kan sọ wí pé: “bí ọmọ́dé bá tó ó lókó, ó ní láti lókó ni.” Ìtumọ́ eléyí ni wí pé, ènìyàn kò gbọ̀dọ́ fi ẹ̀tọ́ dun ọmọ́dé tí o bà tí dàgbà.

Àwọn ọ̀dẹ́ àti alágbẹ̀dẹ́ náà máa ń jẹ́ kí àwọn ọmọ́ọ́ wọn fi ojú sí iṣẹ́ tí wọn bá ń ṣe. Tí ènìyàn bá dé ìbi tí alágbẹ̀dẹ́ ti ń rọ́ irin, ènìyàn á bá ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọmọ́ kékeré pẹ̀lúu wọn. Púpọ̀ nínú àwọn ọmọ́ yíí ni wọn jẹ́ ọmọ́ọ́ wọn. Àwọn ọ̀dẹ́ náà máa ń jẹ́ kí àwọn ọmọ́ọ́ wọn tẹ̀lé wọn lọ sí ibi tí wọn ti ń dẹ̀gbẹ́. Ẹ̀tẹ̀gbọ́n wọn kì í sáábà jẹ́ kí wọn tẹ̀lé wọn lọ sí inú igbó kìjìkìjì. Igbó kìjìkìjì léwu púpọ̀ fún àwọn ọmọ́ kékeré tí wọn kò tì di géńdẹ́.

Ní ilẹ̀ẹ̀ Yorùbá, kára-kátà ni àwọn obìnrin sáábà máa ń ṣe jù. Gégẹ́ bí àwọn ọmọ́ ọ̀kúnrin, àwọn ọmọ́ obìnrin náà máa ń tẹ̀lé màmáa wọn lọ sí ọ̀jà. Oríṣi ọ̀jà méjì ló wà ní ilẹ̀ẹ̀ Yorùbá. Ọ̀jà etílẹ́ àti ọ̀jà eréko. Ọ̀jà etílẹ́ ni àwọn ọ̀jà tí ó súnmọ́ abà tàbí ìlú. Ọ̀jà eréko ni àwọn ọ̀jà tí wọn máa ń pàtẹ̀ ǹhkan oko. Ọ̀jà eréko sáábà máa ń jìnnà sí ìlú. Ó ṣe pàtàkì fún àwọn ọmọ́bìnrin láti fojú sí iṣẹ́ màmáa wọn. Ìdí èyí ni wí pé, iṣẹ́ ṣíṣe wà lára àwọn ọ̀nà tí Yorùbá máa ń gbà láti fi kọ́ àwọn ọmọ́ọ́ wọn nípa bí wọn ṣe lè gbé ìgbésí àyée wọn. Ọmọ́ tí ó bá fojú sí iṣẹ́ àwọn ọ̀bíí rẹ̀, áá gba ìwúre. Ìwúre jẹ́ àdurà tí àwọn ọ̀bí máa ń ṣe fún ọmọ́ láti ṣe oríre àti àṣeyọ́rì nínú ǹhkan tí ọmọ́ bá dáwólé.

Iṣẹ́ Ṣíṣe 1

Dáhùn àwọn ìbéèrè wọ̀nyí.

Answer the following questions.

1. Báwo ni àwọn Yorùbá ẹ̀e máa ń mọ́ irú iṣẹ́ tí àwọn ọ̀mọ́ wọn gbọ́dọ̀ yàn lááyò?
2. Ọ̀nà wo ni àwọn ọ̀mọ́ lè gbà láti ẹ̀e iṣẹ́ tí àwọn bàbáa wọn bá ń ẹ̀e tí wọn bá dàgbà?
3. Irú oríṣì iṣẹ́ ìbílẹ̀ pàtàkì mélòó ni a kà nínú ìwé pé àwọn ọ̀mọ́ ọ̀kúnrin lè jogún láti ọ̀wọ́ àwọn bàbáa wọn? Dárúkọ́ wọn.
4. Kí ni ìdí rẹ̀ ti oko yíyàn fi ẹ̀e pàtàkì nínú ìgbésí ayé ọ̀mọ́ ọ̀kúnrin?
5. Kí ni ìdí rẹ̀ tí àwọn ọ̀dẹ̀ kì í fí sáábà jẹ́ kí àwọn ọ̀mọ́ wọn tẹ̀lé wọn lọ̀ dẹ̀gbẹ́ nínú ìgbó kìjìkìjì?
6. Dárúkọ́ iṣẹ́ tí àwọn obìnrin Yorùbá máa ń sáábà ẹ̀e jù.
7. Báwo ni àwọn ọ̀mọ́ obìnrin ní ilẹ̀ Yorùbá ẹ̀e máa ń kọ́ iṣẹ́ yìí láti ọ̀dọ́ àwọn màámá wọn?
8. Irú oríṣì ọ̀jà mélòó ni a dàrúkọ́ pé ó wà ní ilẹ̀ Yorùbá? Dárúkọ́ wọn.
9. Kí ní yàtò tí ó wà láàárín àwọn ọ̀jà wọ̀nyí?
10. Kí ni pàtàkì iṣẹ́ ṣíṣe nínú ìgbésí ayé àwọn ọ̀mọ́ Yorùbá?

Iṣẹ́ Ọ̀de-Ọ̀nì (Modern Professions)

Ní ọ̀de-ọ̀nì, àwọn ènìyàn máa ń kọ́ iṣẹ́ lóríṣíríṣì. Púpọ́ nínúu iṣẹ́ yìí wọ́pọ́ láàárín àwọn tí wọn ń gbé ní ìlú ńlá bíi Èkó (Lagos) Ìbàdàn, Ọ̀gbómòsọ́, Èdẹ̀, Ọ̀sogbo àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lọ̀. Àwọn ènìyàn máa ń kọ́ iṣẹ́ bí i iṣẹ́ awakọ́, alápatà, mẹkánìkì, iṣẹ́ aṣọ́ rírán àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lọ̀. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ ọ̀dún ni àwọn ènìyàn máa ń lò láti fi kọ́ iṣẹ́ yìí. Kò kí ń pẹ́ tí àwọn ènìyàn fi máa ń mọ́ iṣẹ́ bíi awakọ́ ẹ̀e. Nígbà mìíràn, iṣẹ́ mẹkánìkì máa ń gba ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ ọ̀dún láti kọ́. Iṣẹ́ aṣerunlọ́ge àti àtẹ́ títà sáábà máa ń jẹ́ iṣẹ́ obìnrin.

Ọ̀nà mìíràn tí àwọn Yorùbá tún máa ń gbà kọ́ṣẹ́ ni ilé-ìwé lílọ̀. Oríṣíríṣì ilé-ìwé ló wà: Ilé-ìwé aláḱòḱòbèrè, Ilé-ìwé mẹwàà àti ilé-ìwé gíga. Oríṣíríṣì yunifásítì ni ó wà ní ilẹ̀ Yorùbá. Àwọn yunifásítì kan wà fún èkọ́ àgbẹ̀. Àwọn kan sì wà fún èkọ́ imọ́ èrọ̀, Ilé-ìwé olùkọ̀ni àgbà ni àwọn tí ó bá fẹ́ ẹ̀e iṣẹ́ olùkọ́ máa ń lọ̀. Ilé-ìwé gbogbo-ń-ṣe ni ó wà fún àwọn ènìyàn tí ó bá fẹ́ kọ́ èkọ́ ìmọ́-èrọ̀ àti sáyẹ̀hì.

Àwọn tí ó bá lọ́ sí ilé-ìwé gíga ni wọn máa ń di adájọ́, dókítà, olùkọ́ àti akòwé ìjọba. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ ọ̀dún ni àwọn ènìyàn máa ń lò láti fi kọ́ èkọ́ nípa iṣẹ́ tí wọn bá fẹ́ yán lááyò ní ọ̀jọ́ iwájú. Iṣẹ́ dókítà máa ń gbà ọ̀dún púpọ́ ganan ni. Ìwé àṣẹ́ ìṣẹ̀gùn ọ̀yìnbó máa ń pẹ́ láti gbà. Ní ọ̀de-ọ̀nì, ìwé kíkà gbayì débi wípé gbogbo ọ̀bí ni ó fẹ́ rán ọ̀mọ́ wọn lọ́ sí ilé-ìwé nítorí pé àwọn tí wọn lọ́ sí ilé-ìwé ni wọn máa ń di ipò pàtàkì mú ní àwùjọ̀. Ó ẹ̀e pàtàkì kí awọn tí ó kàwé àti àwọn ti wọn ní iṣẹ́ lọ̀wọ́ gbé ìgbésẹ́ tí ó yẹ́ fún ìdàgbàsókè ìlú.

Iṣẹ́ Ẹ́ṣe 2

Dáhùn àwọn ìbéèrè wọnyí.

Answer the following questions.

1. Irú àwọn iṣẹ́ wo ni àwọn Yorùbá máa ń kọ ní ayé òde-òní?
2. Kí ni ìyàtò tí ó wá láàárín iṣẹ́ ní ayé àtíjọ àti ní ayé òde-òní?
3. Kí ni ìyàtò pàtàkì tí ó wá láàárín iṣẹ́ ọwọ́ kíkọ àti ìwé kíkà?
4. Ilé-ìwé wo ni ó yẹ kí àwọn ènìyàn lọ kí wọn tó lè fi ìwé kíkà ṣiṣẹ́ jẹun?
5. Oríṣì Yunifásítì mélòó ni a dárúkọ? Dárúkọ wọn.
6. Njẹ́ ó ṣe é ṣe fún ènìyàn láti kọ ẹkọ nípa iṣẹ́ àgbẹ́ ní ilé-ìwé ní òde-òní? Kí ni ìdí fún ìdáhùn rẹ?
7. Irú iṣẹ́ wo ni ẹnì tí ó bá lọ sí Yunifásítì lè ṣe?
8. Iṣẹ́ wo ni ó gba ọpọ̀lọpọ̀ ọdún láti kọ?
9. Kí ni pàtàkì ìwé kíkà fún ènìyàn tí ó bá lọ sí ilé-ìwé tí ó sì kàwé yanjú?
10. Irú ìhà wo ni àwọn ọbí kọ sí ìwé kíkà fún àwọn ọmọ́ wọn ní òde-òní?

Iṣẹ́ Ẹ́ṣe 3

Mú èyí tó yẹ nínú àwọn wọ̀nyí sí ibi tó bá yẹ.

Check the appropriate category for the following expressions.

Àwọn ọ̀rọ̀	Iṣẹ́ Àbáláyé	Iṣẹ́ òde-òní
adájọ̀	☐	☐
àgbẹ̀	☐	☐
agbejọ̀rò	☐	☐
akọ̀pẹ̀	☐	☐
alágbẹ̀dẹ̀	☐	☐
alápatà	☐	☐
aláró	☐	☐
akọ̀wé	☐	☐
babaláwo	☐	☐
darán-darán	☐	☐
dókítà eyín	☐	☐
dókítà ẹ̀sẹ̀	☐	☐
dókítà obìnrin	☐	☐
dókítà ọ̀mọ̀dẹ̀	☐	☐
jagunjagun	☐	☐
mẹ̀kánîkì	☐	☐
nọ̀ṣì	☐	☐
olùkọ̀	☐	☐
onídírí	☐	☐
oníròyìn	☐	☐

Iṣẹ́ Ẹ́ṣe 4

Wá àwọn ọ̀rọ̀ wọ̀nyí

Look for these words in the puzzle below. Pay attention to the tones!

adájọ́, àgbẹ̀, agbejọ̀rò, akọ̀pẹ̀, aláró, awakọ̀, ẹ̀lẹ̀ran, géńdẹ̀, ìyàtọ̀, ọ̀lọ̀pàá

a	d	a	g	b	a	k	ọ̀	p	ẹ̀	ì	ẹ̀	a	l	ọ̀
d	e	ń	g	e	ẹ̀	l	e	r	a	n	l	w	ọ̀	l
a	g	b	é	b	ì	l	a	r	ì	a	ẹ̀	a	l	o
j	o	u	ń	a	e	o	à	l	g	k	t	k	ọ̀	u
o	s	o	d	u	d	J	l	s	á	u	i	ọ̀	p	g
i	d	u	é	d	u	d	o	ọ̀	a	r	n	b	à	e
j	a	d	a	d	á	J	ọ̀	r	p	b	ó	o	á	n
a	l	g	e	n	b	l	à	a	ọ̀	a	ì	l	r	d
k	a	y	b	ẹ̀	a	à	y	g	t	a	à	y	o	é
u	r	ẹ̀	d	ẹ̀	l	w	l	a	b	i	g	à	j	o
m	o	m	o	i	j	ẹ̀	a	a	t	a	b	t	ọ̀	l
o	l	o	r	a	b	ọ̀	r	k	k	o	ẹ̀	ọ̀	b	o
i	g	a	b	i	l	a	r	a	o	u	d	u	g	g
a	g	b	e	f	à	a	j	ọ̀	n	o	r	i	a	b
a	k	ẹ̀	a	k	o	p	e	a	b	a	l	e	d	ẹ̀

Iṣẹ́ Ẹ́ṣe 5

Kọ́ ìtumọ̀ àwọn ọ̀rọ̀ wọ̀nyí sílẹ̀ ní èdèe Yorùbá.

Write down the meaning of the following words in Yorùbá.

1. adájọ́ _____
2. àgbẹ̀ _____
3. agbejọ́rọ̀ _____
4. akọ̀pẹ̀ _____
5. aláró _____
6. awakọ̀ _____
7. ẹ̀lẹ̀ran _____
8. géńdẹ̀ _____
9. ìyàtọ̀ _____
10. ọ̀lọ̀pàá _____

